

ՕՐԱԳԻՐ

Ծ Ի Լ Ն Ա Ի Ա Ր Ա Յ Ր Ի Ո Յ

Ա. ՏԱՐԻ ԿՆՈՐԵՊԻԱ ԱՆՈՐ Ը

1868 ՅՈՒԼԻՍ 16 ԵՐԵՎԱՆԻ

ԱՆՈՐԱՆԻՍ ՅՈՒԼԻՍ 28

ԹԻԻ 46

ԾԵՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԹԵՐԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԾԵՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐ ԽԱՐԻՃԻՑԻ

ԹՐԻԵՍԹԻ ՎԱԳԱՍՐ

ՊԵՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ՄԵԶԵՐԻ ՖԵՆԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ՊԵՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԹԵՆ ՔԵՆԱՅԻՐԻՆ ՖԵՆԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԶԵՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ՏՅԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԼՅԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ՄԵԶԵՐԻ ՖԵՆԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԼՅԱՅԻՐԻՆ ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300
ԶԱՐԲԻՐ 6 ԱՆՈՐԱՆԻՍ ԵՐԵՎԱՆԻ 300

պու. պապոտ շու. աթիտէքի մալեմա. թը վերմիշ տիր :

« Յուլիս 13 իւն 14 կիճէսի, վէ 14իւն. ճիւ կիւնքի իխթիլալաւ Էօլէնէրին 4 վէ մէծրուհլարըն սայըսը տախի 14 նէճէրէ պալիւ օլմուշտուր : Էհալէթ մուհաֆը. զը ասաքիրինէ գարշը, իգթիլալ իթմէյէ. ճէք հէրաւէ, թէտպիրսիլը իքլէ սիլաճ գուլանմը օլմասը իշին, Էհալի պէյնին. տէ կէրէյի կիպի պիր հիտտէթ հիւքմ իթմէքտէ իտի : Մուշալիլի օլտապ ասաքիրի նիլաւիլէին Էմի իթիտալ իւզ. րէ տալթանմասը թաճի : օլունմագտա տըր, չիւնքի տալ սիլաճ գուլանմամը վէ իշէրինտէն հիշ պիր մէվթա վէ եա. խոտ մէծրուհլ կէօրիւլէմիշ տիր :

« Յուլիս 14իւն ճիւ կիւնքի սապաճ. տան ախլամա գատար շէհլրտէ գիտտէ. սիլէ պիր ալթ իւսթիւք հիւքմ իթմիշ տիր : Շէհլրտէրտէն կէօնիւլիւ պէօ. լիւքլէր թէշքիլ իտէրէք, շէհլրտէն տի. շարը բարազ թարաֆիլի օլան քէօյիւ. լէր ի վէրինէ հիւքմ իտիլէք թէսալ. վաւ օլունմագտա, վէ տայիլիլ պէլէ. տիլէ մէճիլի իւզերինէ, Էհալինին մէն. ֆատթընա խինանէթիլք իթմիշ տիր թէօհմէթի համլ օլունարապ, անըն եէ. րինէ Էհալինին ասայիշ ու իսթիլալալ թընա տայիլ պիր գոմիսիօն թէշքիլ իթ. մէք իսթէնիլմէքտէ իտի :

« Լաքին Էհալի պու շէտիտ թէտ. պիրէրին իծրասընա գատար չըգըմատը : վէ գապթիլէ տայիլիլ Էօնիւնտէ շամա. թալը ճէմիլէթիլք իթմէքլէ իգթիլալ իլլէտի : բօլիտ տիրէթթօրու, Մ. Բրօտ. սուն քէտիլէրէ կէօղիւքմէսինի թալէպ իթմիշէր, միւմայիլէյի տիրէթթօր պու ճէպրի թէքլիլէ իթաաթ իթմէքլէյէ մէճպուր օլմուշ, վէ կէօրիւնիւր կէօ. րիւնմէք, « Բրօտա աշաղա ալընարն » սէ. տալարը ասիւմանը ագս իլլէմիշ տիր : Էթրաֆտան միւմայիլէյի իւզերինէ հիւքմ իտէրէք, շարգասը սօգալա ա. թըլմը տըր : Օլ վաղըթ մուհաֆըզ ա. սաքիրինտէն պիր պէօլիւք իլլէրի եիւրիւ. յիւպ, միւմայիլէյի մուհաֆազա վէ վիգայէ իթմէք իսթմիշ, վէ Էհալինին հըրա ու հիտտէթի մէղքիւր պէօլիւկէ գարշը տէօնմիւշ, պուլարըն Էլինտէն սիլաշարը ալընմը, վէ Էհէրէն պիր պէօ. լիւք ասաքիրի նիլաւիլէ եթթիլէրէք ան. լէրի գուլթարմագա, մէրգուլման միւ. լէթ մուհաֆըզարընը պիր իսիճէ բա. թագլաեաճալար իմիշ : Ասաքիրի նիլա. միլէ հուգուրուհլա ֆէսատալէրլէր կէրի շէքիլմիշէր, վէ Էվլէլիսի կիւն մի. սիլլու, մէղքիւր վագատա տախի նիլա. միլէ ասաքիրի Էհալիլէ գարշը միւսլիհ. պիր թալը ու հարէթթտէ պուլուն. մուշտուր : Օլ վաղըթ ասաքիրին գօ. մանտանը ֆէլտ Մարէշալ տը վէջըր բէք

կիւ. գէլ պիր թէտպիր տիւլիւնէրէք, Է. հալինին գիտտէթիլէ սէվտիլի Բաշ. օ. Ֆը. Լաւո նամ մէշհուր Մէյէրպըրըն շարգը. սընը ասքէր մուգիլգալընա չալտըմը, վէ Օֆընպաշըն ուֆազ նաղմէլէրի, Էհալի. նին հիտտէթիլի թէսքին իտէպիլմիշէր տիր : Իսթիլալ պիր գօնցէրթօ հէյիէ. թի. քէսպ իթմիշ օլունալ, վէ հէր պիր պէն. տին սօնլարընա Էհալի « Էաշաւըն օր. տաճ, Էաշաւըն վէջլմը » պաղըրմագտա իտի :

« Գօնցէրթօ պիթալիքտէն սօնրա Է. հալի սիւրիւ սիւրիւ վէ շամաթապը օ. լարապ վէ գանտիլ տօնանմասը իծրա ի. ալիլմէսինի թէնպիլի իլլէյէրէք սօգալա. րը տօլաշար, վէ պու թէնպիլիլի իտէ իծրա օլունտու. Էօյլէ քի կիճէնին սօն. լարընա, կիւնտիւքլի հալին թապան թապանընա մուգայիլի օլտուղու հալ. տէ պիր շէնլէք կիւնիւ տիւր կիպի. քեաֆ. ֆէյի սօգալար տօնանմը իտի :

« Պու հէնկիւմտէ պէլէտիլէ մէճիլի մէշվէրէթ իթմէքտէ իտի : պունտան պէօյլէ գարաղօ կէղմէք խը մէթի մու. հաֆըզ ասաքիրի մարիֆէթի իլլէ իծրա օլունմայրալ, ասաքիրի նիլաւիլէ եէ իհալէ գըլըմասընը գարալ վէրմիշ իտի : Բէն. տի. քէնտիլէրինին պաղը գալարապ մէ. մուրիլէթիլիլտէ տէվամ իլլէմէլէրինի ճայիլ կէօրիւքտէն սօնրա, մէճիլ ա. զալարը պու գարըր ըզլըզլարըն սէպէպի, վէ բօլիսին մէսուլիլէթի իւզերինէ պիր թէֆթիլ գօմիսիօնու թալին օլունմա. սընը, իմրէրաթթօրա վէլիլէր կէօնտէ. րիլմէսինի վէ Էհալիլէ խիթապէն պիր պէնանմալ նէշ ու իլան իտիլմէսինի գարալ վէրտի : Պու թաշըրիւթ թէյիսի սանի Պաղէճճի թարաֆընտան իմգալը օլտուղու հալտէ, ասայիլի հալի իլլալ իթմէմէքլիլի ճէմիլէթիլտէն իծթիլապ իթմէքլիլ, վէ քէնտի վէքիլ մէմուրլարը իւզերինէ Էմին օլմալարը զըմընտա Է. հալիլէ նասիհաթ իթմիշ տիր : Պու վա. րազա տէր հալ սօգալարտա եափըշտը. րըլարապ Էհալի իւզերինէ չօգ իլլի թէէս. սիր բէյտա իթմիշ, վէ ֆիսիօպսիսանէ Էօնիւնտէ պիր գաշ տէֆա ըսլըգ չալըն. մագ կիպի հարէթթթիլտէն պաշգա, օլ կիճէ բաշաթ կէշմիշ տիր :

Ֆէրտասը կիւնիւ յուլիս 15 թէքմիլ թրիլէսթէ շէհլրիտէ մատտի ասայիշ հիւքմ իթմէքտէ տիր կիպի կէօրիւնմէք. տէ իտի : Լաքին Էֆքեարլար հալեա խա. լէճան իւզըէ պուլունմագտա տըր, վէ Սվթիլիա տէվլէթի, Էհալինին ալլուսու. նու խօշնու իթմէք, վէ պա խուսուս. Բարաս կիւրուհլուհա ֆէտաքեարլըր իլլէ Էհալինին մէնֆուրու օլմուշ օլան թրիլէսթէ միւտիլի Մ. Պաշը աղ իթմէք. լիլէ գարալ վէրմէտիլի հալտէ, իշպու ու. մուլի խօշնուսուղուգ աղ վագըթտան

տահա զիւտտէ արթարապ, հէման բօ. լիթիլգաճա թէհլէքլի կէօթէրիլէրէ թահվիլ օլունապիլի : Ս. Յ. Գ.

Ֆօնթէնպլոտան, Նօր նամ զաղէ. թաեա շու վէճէ իլլէ եաղըմը տըր :

« Պաղը գաթլար, իմրէրաթթօր Նա. բօլէօն հաղրէթլէրի հուգուրուհլա, Սըրալ պէյնին Էօլաիլիլմէսին վէ Լօնտրատա սըղընմը օլան Ֆրանսըզ ֆի. րարիլէրինին գաթլէ տայիլ օլան գա. րարլարընտան շիւրհէլէնէրէք, իմրէ. րաթթօր Էօմրիւնէ տախի եէնիտէն գաստ իտիլէպիլէճէյի հաղընտա գօրգուլա. րընը պէնան իթմիշ օլտուղլարընտան, իմրէրաթթօր Նարօլէօն հաղրէթլէրի, քէնտինին օլ Էֆքեարապ պուլունմալը. զընը պէնան իթալիքտէն սօնրա, շուն. լարը տախի սէօյլէմիշ տիր :

« Պիլթին Էօմրիւմ իքի խուսուսա մէյեալ օլմու, տուր. Էանի Ֆրան. սայը պիլիւք վէ միւմայիլ զըլմաեա : Վէ նէ գատար տախի եալաեաճապ օլ. սամ, պաշգա պիր մագաթտէ սիւլիւք իթ. մէեէճէյիմ. վէ ճէնապը Հաղը նասըլ քի շիտիլէ գատար ալիքեար սուրէթ. տէ պէնի մուհաֆազա իթմիշ տիր, պուն. տան սօնրա տախի, պէնի եիւզտէն պը. րազմաեաճապ տըր : Պունտան մատա, պէնիմ Էօմրիւմ Ս. Լաշըն Էլինտէ տիր : վէ Ֆրանսանըն մէնֆաթթընա, պէնիմ եալամամը ֆայիտէլի օլապիլէճէք տիր, եօրատ Էօլմէմ մի, օլ խուսուստա տա. խի Ս. Լաշ հիւքմ իտէճէք տիր :

« Հիւքիւմէթ Էլէ կէլիլմէք սէվտա. սընտա կէզէն, վէ ալթ իւսթիլէք չըգարա. րապ իլ պօզմաղըզ հիտտէթիլտէ պու. լունան պունճա ֆըրգալար իլինտէ, Ֆը. րանտա իլին, նիլամ վէ թէգատտիւմ նիւմուհլի օլան սիլիլէմ իլլէ սըղը սու. րէթտէ պաղը օլմաղըզտան պաշգա սէլալէթ թարիգ եօր տուր : Շիմաի, օլապիլիլ քի, պէնիմ ճէպրի Էօլիւմիւմ, Էօմիւր կիւնլէրիմին ուզանմասընտան զի. եատտէ պէնիմ սիլիլէմին հիւքիւմալարը. զընը գալ իլլէտիլմէե եարալմ իտէճէք տիր :

« Լլթէ պաղընը պիր տէֆա վու. գու պուլան շէյլէրէտէ :

« Օլ ատամ. քի, բօլիլթիլգաճա պիր գաթիլլէք իծրա իտէր, եալաթա պաշ. գատընը օլ խուսուստա թաշըրիլ իտէր վէ պիլգաթ քէնտիսի հէմ հաքիմիլք վէ հէմտէ ճէլաալըգ իծրա իտէր իտէ, տայիլմա քէնտի տըրգուրուհլա մուղա. յիլի օլան պիր նէթիճէ հասըլ իտէր :

վէ իշխէ քննադէմ ճիշտութիւնն միւսներէս օլան ճեղատընը չէքմիշ օլուր :

• Հէնուղ Սրբապետաւ փուղու պուլմուշ օլան ճիշտութիւնն սէօյլեմիքլերիմէ սաղլամ պիր խապաթ տըր :

• Վաթիւլէր էօյլէ զանն խտերլէր իտի քի , բրէնա Միշէլի էօլտիւրտիւքտէն սօնրա , Սրբապ հիւքիւմէթի քիւրսիսինէ պաշղա պիր սիւսիլէ օթուրթտուրապիլէճէքլէր իտի : Հալ պու քի բրէնա Միշէլին սիւսիլէսի օլան Օսլէնօվիշ ֆամիլետարնըն ուզուն միւստէթ Սրբապ հիւքմ իթմէսինէ թաղվ իտէթ վերմիշ օլտուլար :

• Լկերչի , Ֆրանսաւտա , Լուի Ֆիւլիւր գրուլընը էօլտիւրմէք հազդընտա օլան կէօնակէօն թէճրիւպէլերին պիրիսի պաշա չըգմըշ օլտա իտի : Հէման աշիքտար պիր չէյ իտի քի , Օրլէանա ֆամիլետար հալտա Ֆրանսաւտա հիւքմ իթմէքտէ օլաճաղ իտի :

• Լկերչի պու կիւն ետիստ ետըն պէնի էօլտիւրսէլէր , Ֆրանսաղլար , հէրսի պիր աղըզ , օղլումաւ իմրէրաթօր նաապ իտերլէր , վէ Լկերչի , ֆամիլետաւմըն քեաֆֆէյի աղալարը տախի մազվ օլմուշ օլտալար , նաաղ քի Սրբապետաւ փուղու պուլմուշ տուր . օնուն կիպի Ֆրանսաւ էհալիսի տախի , իմրէրաթօրլուղուն սանճաղընը եօդարը դալարըմաղ , գաթիլիլիքաէն ինթիգամ ալմաղ , վէ քէնտի էլլէրինի գանա պուլաշարըմըշ օլան պիր ֆրըգանըն քէնտի ճիշտաէթիստէն իսթիֆատէ իտէմէզ օլմաւընը պիր գաթ տաճա թաստիգ իթմէք իշին . պիր բրէնա Միւլան , եանի պէնիմ իսմիմէ պիր խալֆ արաեաճաղ տըր :

• Իմտի , պիլա իսէվի ու էնտիշէ , հալի իսթիգպալէ (ապագայ) միւնթաւըր օլտապիլիւրիմ :

• Կերէք էօյլէմ , վէ կերէք սաղ գալսամ , պէնիմ եաշամամ , ետիստ էօլմէմ , Ֆրանսաւ հազդընտա միւթէտալիէն ֆայիտէլի օլաճաղ տըր . չիւնքի պէնիմ իւզէրիմէ իհալէ իտիլմիշ օլան մէմուրիտէթ եա պիզգաթ պէնիմ էլ իմ իլէ , վէ ետիստ պէնիմ ֆամիլետաւմըն պիր աղաւըն էլ ի իլէ , պաշա չըգաճաղ տըր :

• Բ . Լ .

ԼՕՆՏՐԱ ԲԱՐԼԱՄԵՆԹՕՍՈՒ

10 յուլիս 1868

Մէմալիքի Շաճանէ վէ Մըսըր իլէ Ինկիլթէրաւնըն պաղը մուահէտէլէրի իւզէրինէ , Ինկիլթէրաւնըն ումում գա-

մարաօրնտա , Մ . Լէյըրտ թարաֆընտուն փուղու պուլման սիւալլէրէ , խարիճիյէ նաղըրը լօրտ Սթէնլի ճէնապլէրի շու աթիտէքի մէալտէ ճէվապ վերմիշ տիր :

• Իճնէպիլէրին Թիւրքիտաւ էմլաք սահիպի օլտապիլլէրինէ , վէ նէ շարթլար իլէ օլ խուսուտա քէնտիլէրինէ միւսաաաթ օլունաճաղը մատաւսինէ կէլինտիքտէ , տայիմա Տէվլէթ-ալիէնին մէյտանէ գօյմուշ օլտուղու շարթլարն վէ մուհաֆազաեա տայիր օլան տալլանընըն , էսաւն հաղղը օլտուղունու թանըմըրմ տըր . հալ պու քի , Գըրալիչա հաղղէթլէրի հիւքիւմէթիսին տիւշիւնճէսի օլ խուսուտա տըր քի , աղ Էվրօրալը պուլման վէ գօնաօլտաւնէ մուալլէնթիստէն մուհրում գալմըշ օլան մազէլլէրտէ , մէզքիւր շարթլար նէ՞ վէճէ իւզրէ իճրա գըլընապիլէճէք տիր :

• Հալ պու քի , շիմտի մէզքիւր մատաւնին , Թիւրքիա վէ Ինկիլթէրաւ տէվլէթլէրի պէյնիստէ հալլ օլմուշ օլտուղունա տա իթիմատ իտերիմ :

• Գօնաօլտաւնէ սէլահիյէթլէրինին սուի իսթիմալինէ կէլինտիքտէ , պէն տախի ըիպէթլա Մ . Լէյըրտ իլէ քեամիլէն հէմէֆքեաթ օլարաղ իղրար իտէրիմ քի , Ինկիլիզ թէպաաար օլանլարըն , Օսմանլը մէմալիքինտէ պուլմունտուղարը հալտէ , Օսմանլը տէվլէթիսին արաղ իւճէ սիւահիյէթի թաճլթընտա պուլմունմամըշ օլտուղարը , իղթիգայի հալտէն պիլէ պուլմունմուշ օլտա , եինէ պիր նիգամըզլըդ տըր . հալ պու քի Ինկիլիզ հիմաեէսի ալթընտա պուլմունմաեա պիր հաղղարը օլմաեան իսալիճէ քիմնէլէրին իւզէրինէ տախի , հիմաեէմիղ ին ետեըմըշ օլմաար , էօղր գաղուլ իթմէզ պիր ուլղունսուղլուղ տուր : Պաղաթ ըիպէթլու Մ . Լէյըրտըն տախի մալիմալ տիր քի , խալիճէ վաղըթ էվլէլլէրի օլ խուսուտա իճրայէ կէլէն ուլղունսուղլուղար , մէսէլա , պիր թաղըմ Էվրօրալը հիմաեէսի թաճլթընտա կիպի պուլմունան եերլիլէրին հիմաեէ իտիլմէսի խուսուտա մազվ օլմաղ տէրէճէլէրինէ եէթիշմիշ տիր : Շիմտի հալի իլէ անճաղ Մալթըլար կիպի , տօղրուտան տօղրուեա Ինկիլիզ թէպաիտէթիստէ պուլմունալար , պիղիմ հիմաեէթիլիղտէն իսթիֆատէ իտէպիլիւրլէր :

• Մէմալիքի Օսմանիտէն իսքեան իթմէքտէ օլան Էվրօրալըրըն մազէլլիտէ վերկիլէրինտէն մուաֆ օլմաղ իս-

թէմէլէրի հազդընտա տախի տէեէճէյիմ շու տուր քի , մէզքիւր մատաւտէն տօլայը Պապը-ալիին պիր շիքեայէթ իթմիշ օլմաւընտան խապէրտար տէյիլիմ :

• Պապը-ալի իլէ , Ինկիլթէրաւ հիւքիւմէթի պէյնիստէ ճարի օլան պաղլանթլարըն պաղը խուսուտալընտա , նիգամըզ չէյլէր վար տըր . վէ պէն տախի իյիտէն իսքեաթ օլմուշում տուր քի , Թիւրքիտաւ պուլմունան էճնէպիլէրին սաեըրը բէք աղ օլտուղու վաղըթտա քեաթիլէն թապիլի վէ զարաթըզ սաեըլարաղ ազտ օլունան մուգալլէլլէր , ազվալը հաղղրէ իլէ իսթիգաճ իտէմէզլէր :

• Սըլ մատտէ , անճաղ , Մըսըր հազդընտա պաղը օլան գօնաօլտաւնէ սէլահիյէթիլի թէրք իտէպիլիւրիմիյիզ եախօտ իտէմէզմիյիզ ին իւզէրինտէ տիր :

• Թա Գըրըմ մուհարէպէսի խիթամընտան վէ Բարիա ահմետմէսի իմգալանտըզտան պերու տէյիլ եալընըզ Ինկիլիզ տէվլէթիսին , իլլա , քեաֆֆէյի պիւլիւք տէվլէթլէրին տախի , գօնաօլտաւնէ սէլահիյէթլէրինին պիր նիգամըզլըդ օլմուշ օլտուղունու հիսա իտէրէք , անըն մազվ իտիլմէսին տրղու իթմիշ օլտուղլարընա իթիգաա իտերիմ :

• Մէզքիւր սէլահիյէթի , սահիպ մէմալիքին հուղուղու արաղ իյէսինէ մուղայիր օլտուղու շիւրհէսիղ տիր . վէ պէյլէ օլմաար իլէ , հաղղը գաթիստէ պիր ֆէնալըզ օլմուշ օլուր :

• Մէզքիւր սէլահիյէթի պաղը գալմաար անճաղ էլլէմիյիթիտէն օլտուղու իչին հաղղը չըգարըլապիլ իր : (տիննէյին տիննէյին) : Պաղաթնէ գաման մէզքիւր էլլէմիյիթի գաղար իտէ , օլ վաղըթ գօնաօլտաւնէլէրին սէլահիյէթի տախի արթըզ հաղղը չըգարըլաաղ :

• Սըլ մատտէ , սիղին մէզքիւր սէլահիյէթի հուղուղունտան վաղ կէլմէյէ արղունուղ վալ մըյը արաճաղտա տէյիլ . իլլա մէզքիւր հուղուղունուղուն եերինի թուլթապիլիւր վէ իչէ եալար պաշղա պիր չէյէ մալիք օլտապիլէճէքմիսինիղ , օնու արաճաղտա տըր :

• Սիղ , մէզքիւր սէլահիյէթիսինիղ եերինէ , միւսթաղիլլ վէ թարաֆիլիլիք գաղուլ իթմէյէն պիր մազքէմէ սէլահիյէթի գօնուլարաղ խօշնուտ օլունմատըզճա , գօնաօլտաւնէ սէլահիյէթի հազդընտա օլան միւսթէնա հուղուղունուղու թէրք իտէմէզսինիղ , վէ պիւ-

քիւի Մ. առ Մուծիէ ճէնապէրի թա-
րափընտան, Կիրիտ մատտէսինէ տայիր
գաւառին մէջ խնայէ, իրատ օլունան
նուծգ, Տէվլէթի ալիքէնէ խաղը օլ-
տուղունտան, Զաթը հազրէթի Շահա-
նէ թարափընտան, միւշարիլէյէնէ իսրա-
զը մէջնունիյէթ օլունմադ իւզրէ, Բա-
րիտէ մուգիմ Տէվլէթի ալիքէնէ սէֆիրի
տէվլէթլու ճէմիլ բաշա հազրէթլէրինէ
պիր մէմուրիլէթ վերիլաիկի մէմուրաթ-
տան տըր :

— Էլբորատա ըիւթպէլէրին, զա-
թա մախտուս օլմաերպ, իլլա մէմուրի-
նէթլէրէ տեիտ իտուկիլինն ուսուլ վէ գա-
յիտէտէն օլտուղու կիպի, պուստան
պէյլէ պուրատա տալի մէզքիւր ու-
սուլ ու գայիտէյէ ըիտէթ օլունմադ
խտուղու Պապը-ալիտէ թաշթը միւ-
զաթըրաթա վազ օլունմադ օլտուղու ի-
շիտիլմիլ տիր :

— Նասըլ քի զաթէն պիւտիւրմիլ ի-
տիք, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ խըտիլի
Մըսըր հազրէթլէրինն մախտուսի Մէ-
հէմէտ Թէվլիկ բաշա հազրէթլէրի
Սուլթանի վարօրու ճիւմայուն իլէ խ-
կէնտրիլէնէ ազիմէթ իյլէմիլ տիր :

— Բազար տիշամը, տէվլէթլու Ա-
լի վէ Պուտա բաշարը հազարաթը,
Թարապետա Թրանսըզ սէֆիրի ճէնապ-
լէրինն խանէսինտէ թաւա պուլուրմուշ-
լար տըր :

— Ճէպէլի Լիպնան իլլէրի իւզերի-
նէ, ճիւմա իրթէսի կիւնիւ իքինճի տէ-
ֆա օլարադ գոնֆէրանա ազա օլունմուշ
տուր :

— Նազըն վազըթ զարփընտա թէս-
լիմ օլունմադ իւզրէ, Պապը Սէրասքէ-
րի թարափընտան իքի միլէտն օգկա ըի-
րինճ գոնթըրաթը իմզալանմըլ տըր :

— Գալիլէնսէյլէնտիլինէ նէզարէն,
Սէրասքէր բաշա հազրէթլէրի, Լօնտրա
սէֆիրի Միւսիւրիւս պէյ հազրէթլէրի-
նէ պա թէլէկրաֆ 20 պին տաէտ Շը-
նէյտըր թապիր օլունան իյնէլի թիւ-
ֆէնկ սըիարըլը վերմիլ տիր :

— Աղաթօն Մկրտիչ Էֆէնտի, պու-
կիւն Բուսուղա, սէմթի մէմուրիլէթլէ-
րինէ Եօլնու օլաճադ տըր : Միւմայի-
լէյճ Էֆէնտիլինն Բուսուղա մէթթէպլէրի-
նին իլլէրլէմէսինէ սայ ու իգաւամ իտէճէք-
լէրի մէմուլի գալիլաէն տիր :

— Խաւ-քէյ Շահնապարեան մէք-
թէպի նէզարէթի Յօհաննէս Էֆէնտի Խօ-
րասանճեանա իհալէ գըլընմըլ տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԻԼԷԿՐԱՖԻՑԻ

(Աւան Հալա Ռաքաֆընտան .)

Լծար 27 յուլիս .

Մօրէնի Հերաշ նամ զազէթա տէրքի,
Փրանսա, Պէլճիգա վէ Ֆիլէմէնի հիւ-
քիւմէթլէրի պէյնիլտէ կիւմիլ-ք իթ-
թիհատը ազա օլունմադ իլլին միւզա-
քէրաթ օլունտուղու թէվաթուրլար
քիֆաթէթ իտէպիլէճէք գաւար ճէրհ
օլունմամըլ տըր . պու միւզաքէրաթ օ-
լունմադ իհթիմալտէն տիր . լաքին Ֆի-
լէմէնի վէ Պէլճիգա հիւքիւմէթլէրինն
գապուլ իթմէլէրի իհթիմալտէն տէյիլ
տիր . պէյլէ պիր իթթիֆադ մէզքիւր
տէվլէթլէրին իսթիլալիլէթլէրի վէ Էլ-
բորա տէվլէթլէրի թարափընտան թէէ-
մին գըլընմըլ օլան հիւքիւմաւարլա-
րը մահվ օլմուշ տիմէք տիր . Ինիլիթէր-
լա վէ սայիլ տէվլէթլէր պու իթթիֆա-
գա գարը կէլէճէքլէր տիր :

Փաթի 27 յուլիս .

Գալիլէն սէյլէնտիլինէ նէզարէն իս-
թիգրադ սէհիլէրի օգուտոս պըն իլք
օն պէլ կիւնիւնէ տօղու բիւցանա չը-
գարլաճադ տըր . Գալիլէն մէճիսի ա-
տէթտէն օլան պիւտմէյի 13 գուրաեա
գարը 207 ըյէ Էրէրիլէթի իլէ գապուլ
իթմիլ տիր :

Պէլլա 27 յուլիս .

Ճինաթէթ մուհաթէմէսի պիլթմիլ
տիր . 14 նէֆէր ճիւնհալըլար, իլլինտէ
Գարաեթըլէվիլ տալի պուլունտուղու
հալտէ, գաթլէ հիւքմ օլունմուշլար տըր .
Իքի քիլի 20 չէր սէնէ իլլին, վէ պիր քի-
լի տալի պէլ սէնէ իլլին քիւրէնէ հիւքմ
օլունմուշլար տըր :

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՄԱՍ

Վիճաբանութիւնը լոյս է .
Այս լոյսը ոչ միայն լուսաւորելու գո-
րութիւնն ունի՝ այլ երբեմն տկար աչ-
քերուն խախտանք ալ կը պատճառէ .

Ուստի մէկ քանի տկար աչքերու հոգ-
նութիւն պատճառող այս լոյսը՝ արդեօք
խաւարացնել թէ՛ լոյսը միշտ վառ պա-
հելով աչքերը զօրացնել պէտք է .

Երկրորդին օգտակարութիւնը ոչ դժ-
կուրանայ .

Եթէ մարդիկ իրարու ձայն հասնա-
լու եւ իրարու իրաւունքը պահպանե-
լու կարողութիւնն ունենալին՝ վիճաբա-
նութիւնը ժամանակի կորուստ տալու գա-
տապարտութենէ կազատեր . Գծադրու-
թիւն մ'է այս, որ ամենի օր ամենուս ա-
մեն մէկ գործերուն մէջ կը տեսնուի .

Ուստի եթէ ժողովներու վիճաբա-
նութիւնը ըստ ոմանց ժամանակի կո-
րուստ է՝ գոնէ լրագրական վիճաբանու-

թիւնն ատանկ չէ, եթէ վիճաբանողնե-
րը խնդիրէն դուրս չենելու կարողու-
թիւնն ունենան .

Իբրեւ Հայ այսօր ապրած օրերնիս՝
Ազգային վարչական ընթացքի նկատ-
մամբ՝ օրենսդրական վիճաբանութեան
օր մ'է .

Ուստի թող մէկ կողմէն վերաքննու-
թեան յանձնաժողովն իր վիճաբանու-
թիւնն ու որոշումն ընէ, բայց միւս կող-
մէն Ազգն ալ իրաւունք ունի լրագրաց
միջոցաւ իր կարծիքը յայտնելու եւ վի-
ճաբանելու որպէս զի կարծեցեալ ճըշ-
մարտութիւնները կամ հաստատուին եւ
կամ հերքուին .

Սկսինք սերունդն .

Առանց մեծագոյն մասի ատեան չը-
բացուիլը՝ ասկից առաջ եւ այսօր օրէնք
մ'է .

Բայց այս օրէնքէն մեր վարութեան
կրած ժամանակի կորուստն ալ պատմա-
կան ճշմարտութիւն մ'է .

Մէկ գործողը հարե-հալար չը գործողին
առջեւ իր թուանշանական տկարու-
թիւնը չունի, եւ այն մէկը հարկւր հա-
զարէն խիստ մեծ եւ անոր տիրողն է .
քանզի գործելու եւ չգործելու յատ-
կութիւնը դրուած է այս երկու թու-
անշաններուն քովը .

Մեծագոյն մասի օրէնքը միայն թու-
անշանի առաւելութիւնը կը նկատէր,
իսկ բարոյականը այսինքն պարտքը ճան-
չողը եւ չիճանչողը երբէք, քանզի չե-
կողին պատիժ չիկար .

Այս սկզբունքով պարտադանքը եղաւ
տիրող եւ պարտքը ճանչցողը ճիշտեցաւ,
ասոր հետ նաեւ Ազգին անվճար ժամա-
նակը անցաւ գնաց՝ բոլոր ազգին վըհա-
տութիւն պատճառելով եւ պարտադան-
քը քաջալերելով .

Այսօր չիկայ մէկը որ՝ այս ճշմարտու-
թիւնը չըխոստովանի, եւ մեծագոյն մա-
սի օրէնքին փորձառական վնասէն չը-
զանգտի .

Օրէնք մը օգտակար ըլլալու համար՝
իր մէջ համազօր պարունակելու է իր
տեւական իրաւունքը (թէօրի), եւ
գործնական փորձը (բրաթիք) .

Արդ քանի որ գիտենք թէ՛ մեծագոյն
մասի օրէնքը իր մէջ տեսական իրաւունք
ունի, իսկ գործնական բնաւ չունի՝ ի՞նչ
պէս կրնանք տանկ օրէնքի մը հետեւիլ .

—Օրինակ մը տանք—, ամեն մարդու
իր ամեն գիտցածը տպագրութեամբ
դուրս տալը իրաւունքը ըլլալը կը խոստո-
վանինք մինչեւ անգամ ընտանեկան կեան-
քին գաղտնիքը, բայց այս իրաւունքը
երբ գործնականի գալու ըլլայ՝ մարդ-
կութիւնը կսկսի բողբոլել թէ՛ ընտանե-
կան կեանքը ապականեցաւ, եւ կսկսի
համաձայնեցնել այս իրաւունքը գործ-

նախանձին հետ, եւ հոն ապագրական օրէնքին հարկաւորութիւնը կզգացուի:

Այսպէս է նաեւ ամեն պարագայի մէջ: Արդ ի՞նչպէս կրնանք համաձայնեցնել այս խնդրոյն մէջ թէորին եւ բրաթիքը իրարու հետ:

Յայտնի է որ՝ երեսփոխանի մը կամ ժողովականի մը ձայնը իրը չէ, այլ ընտրողինն է: Ուստի պակաս եղող ժողովականը որչափ որ իր աններկայութեամբը ժողովոյն մեծ մաս չըզտնուելու առիթ տալով միւս անդամոց առեան բանալուն արգելք ըլլայ, այնչափ եւ աւելի զինքըն ընտրողներուն իրաւունքին դէմ վարուած կըլլայ:

Ընտրողը իրաւունքը ունի ներկայացուցիչ մը կամ ներկայացուցիչներ ունենալ: Ազգային երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, ուստի ընտրեալն ալ պարտական է ներկայանալ, բայց երբ ընտրեալը զանցառութիւն ընէ՝ ատոր դատաւորն ո՞վ է — հարկաւ ընտրողը — բայց ընտրողն ինչո՞վ կրնայ գիտնալ թէ՛ իր երեսփոխանը ներկայ գտնուեցաւ թէ ո՞չ — հարկաւ կամ պաշտօնական ծանուցմամբ եւ կամ հրատարակութեամբ, — բայց որովհետեւ ասոնց եւ ոչ մէկը կայ, ըսել է թէ՛ երեսփոխաններուն պարտականցութեանը, դատաւոր չիկայ, — եւ եթէ այս դատաւորը չիկայ, ըսել է թէ՛ երեսփոխանութիւնը քօնթրօլ չունի, եւ Ազգին վրայ միայնա մ'է:

Կրնա՞յ այս կերպ գործնական միայն տուեթիւն մը՝ օրինօք սահմանադրականութեան հետ համաձայնիլ — ասի անկարելի է:

Ուրեմն ի՞նչ ընելու է: Երեսփոխանութիւնը՝ երեսփոխանը հրաւիրելու պարտական է, ասի պարտք մ'է որ՝ եթէ չկատարուի՝ Սահմանադրութեան ոգւոյն կը դպչի: Երեսփոխանութիւնը իր այս հրաւերն ընելէն վերջը՝ երեսփոխանին դառն կամ չեղարուն սպասելու պարտք ունի՝ թէ ո՞չ — ահա հոս է խնդիրը:

Երեսփոխանութիւնը թիւ մ'ունի, այս թիւը Ազգային անհատներուն կամ գաւառներուն վրայ հիմնուած է: Օրինակի համար եթէ 100 գաւառ ունինք՝ 100 ալ երեսփոխանը կունենանք: Իսկ եթէ այս 100 գաւառներէն 2 կամ 3 ը չուզէ երեսփոխան տալ ի՞նչ պիտի ընենք, այսինքն պիտի ըստիպե՞նք եւ կամ պատժե՞նք որ՝ անպատճառ երեսփոխան տուր — հարկաւ ո՞չ — այլ 100 գաւառով եթէ հարկւր երեսփոխան ունէինք՝ այս անգամ 93 գաւառ ունինք ըսելով 93 երեսփոխանով պիտի գործենք իս տեսնէինք:

Ուստի այն երեսփոխանը որ չեղար ժողովոյ եւ այն ընտրողը որ՝ իր երեսփոխանը զոհելու հոգ չընէր, թէ այն ե-

րեսփոխանը եւ թէ անոր ընտրողները բարոյապէս ըստ իրաւանց կենդանի չեն, հետեւաբար չեն ուզեր ձայն ունենալ:

Ուստի ի՞նչ իրաւունք կայ բարոյապէս անկենդան երեսփոխանին եւ անկենդան ընտրողին համար, կենդանի երեսփոխանը եւ անոր կենդանի ընտրողներուն ձայնը սպասեցնելու:

Այս ամենէն կը հետեւի որ, եթէ երեսփոխան մը պարտագանց է՝ մէկ կողմէն աւանց անոր սպասելու պէտք է որ գործէն միւս երեսփոխանները, եւ միւս կողմէն անոր ընտրողներուն խնայեն որ ձեր երեսփոխանը ձեր իրաւունքը եւ ձեր ձայնը իրեն պարտագանցութեանը դո՛հ տուած է:

Այլ կողմէ ընտրողը իր երեսփոխանին հրաժարականն առնէ, կողմէ ստիպելով առեան ներկայացնէ, կեդրոնական վարչութեան համար խնդիրը եւ արդիւնքը մի եւ նոյնն է:

Կարելի է ըսուի թէ՛ մեծագոյն մասի սպասելու օրէնքը վերնախէն վերջը սզգային բարձրագոյն վճիռները մէկ քանինելու ձեռքը կը մնայ եւ այլն:

Ասոր կը պատասխանենք թէ եթէ ստուգիւ տուարկուածին չափ 100 երեսփոխանէն 90ը պարտագանց, եւ 100 գաւառներէն 90 գաւառի ընտրողը իր իրաւունքը գործադրելու համար անտարբեր եւ անզգայ է, անանկ ազդի մը համար այն զգայուն 10 անձը իրաւունք է որ վճռող ըլլայ, եւ ո՞ւր այնպէս եւ դաժ չէ:

Իրաւունք վերնադրով յօդուածով մը ըսած ենք որ ամեն մարդ ինքն է իր իրաւունքին տէրը եւ պաշտպանը, եւ երբ մէկը անտարբեր ըլլայ այս մասին՝ ինք իր ձեռքովը այդ իր իրաւունքը ուրիշին տուած կըլլայ, հետեւաբար հաւասարութեան եւ ազատութեան ըսկըզբունքները եղծուելով, տկարի եւ հըզօրի խնդիրը կը ծագի:

Այս խնդիրը ինքնին բնական ճշմարտութիւն մ'է, եւ եթէ ասոր հակառակելով ըսենք որ, 90 պարտագանց եւ անտարբերին, 10 պարտք ճանչցողը եւ 10 զգայունը սպասեցնենք օրէնքով մը՝ գիտցած ըլլանք որ այդ 10 պարտք ճանչցողը 90 պարտագանցին կը յաղթէ այդ օրէնքը ջնջելով, (փորձերը մեր ազգին մէջ տեսանք) եւ դարձեալ այդ 10ը կըլլայ վճիռները տուողը:

Մեր մէջ փորձ մ'ալ կայ:

Շատ անգամ տեսնուած է որ՝ երեսփոխանաց մէկ մասը երբ խնդրոյ մը վրայ հակառակ կարծիք ունենայ, եւ եթէ երեսփոխաններուն միւս մասին եւ թէ ժողովուրդին կարծիքը իրենց կողմը չըլլայ, փոխանակ հոն առեանք ներկայանալով իրենց կարծիքը փաստաբանելու,

երեսփոխանաց պարզամիտները համոզելով մեծագոյն մաս չը գտնուելուն կը ջանան եւ շատ անգամ ալ կը յաջողին, եւ ասանկով իրենց կարծիքը կը քաշեցնեն, ժողովուրդը եւ երեսփոխանաց մէկ մասը քնացընելով եւ վհատեցընելով:

Ամեն ընթերցողի պարտք կը գնեմ որ՝ անգամ մը իր վրայ մտածէ թէ, երբ լրագրաց մէջ կը կարդայ որ, այս ինչ օրը ընդհանուր ժողով կայ, եւ կենէ Վասփօրէն կամ ուրիշ թաղէ մը կուգայ ժողովատեղին, որպէս զի ժողովին վիճաբանութիւնը եւ որոշումը լսէ, պայմանեալ ժամը կանցնի, ժողովականաց թիւը որ, մեծագոյն մասի օրէնքով 51 կամ 71 պիտի ըլլայ կը տեսնէ որ, 40/43 երեսփոխան եւ քանի մը հարկւր ժողովուրդ ալ ներկայ է: Ասոնք եթէ բան գործ չունին, թող պարտին եկեղեցւոյն բակը, սպասեն ու ըսպասեն որ, այն 5/10 երեսփոխանը կամ ալիւրայէն, կամ խոճալէն, եւ կամ իրենց ուրիշ զբօսանքին գլխէն ելնէն ու գան ազգային տառանք եւ մեծագոյն մասի թիւը լեցնեն:

Շատ անգամ տեսած ենք որ՝ պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն մէկն ոյս կողմը միւսն այս ինչ խոսք կարծեա Գիւգինեան լսողները ձեռքերին ծաղկը բնառեն, ի՞նչ բանի համար — ազգ. տառանք գալու եւ ներկայութեան ստորագրութիւնը գնելէն վերջը դարձեալ իր խոճալէն կամ զբօսանքին գլուխը երթալու համար — խեղճ էասախէն ինչե՞ր չըլլանք այդ մարդէն մինչեւ որ համոզու ժողովին սրահէն ներս մտնէ զանի շատ բարեբաղդ է եթէ յաջողելու ըլլայ, որ շատ անգամ հակառակը կը տեսնուի:

Հապա լալաղին հրաւիրագրերը ո՞ւր գնենք որ՝ տիրութեան մէջ որչափ խեղճ ու տկար բան է երկրորդ հրաւերի տեսնը՝ բառարանին բառերը ածուրդի կը դրուի, եւ որչափ զգացման գպչելու բառեր կան նե՛ բոլորն ալ աւանց իմաստի ծախու կառնուի, եւ ատոր մէջ կը գետեղուի՝ որպէս զի անտարբերին ու անզգային զգայունը (եթէ կար եւ եթէ նամակը կարդալու ըլլայ) արթնայ ու մեծագոյն մաս գտնուի:

Բայց այսչափ հոգնութիւն, այսչափ աղաչանք, այսչափ սպասում ի՞նչ բանի համար — այս ալ ունի իր պատճառը եւ այն սա է որ՝ ժողովոյն աթոռներուն վրայ հրաւիրները շարուն, ու երբեմն ժամացոյցին նայելով եւ երբեմն օգտակար վիճաբանութիւնները կոշտ եւ անկարգ ձայներով խեղդեն, եւ վերջապէս ալ իւրեք եթէ ուրիշ վիճաբանութիւն է իւրեք: Բայց չկարծես որ հասկցած է, եւ չկարծես որ, քուեի դրուածն ինչ ըլլալը գիտէ, երբեք — քան

զի շատ անգամ այն ալ «չին ալ ձեռքը վեր վերցուցած է — այլ «չեւ» չկրնալ ծխելն ձանձրացած հայերէն խօսուիլը հաճոյքին դպած, եւ իր զբօսանքները միտքն ինկած կու գէ որ, ժամ մ'յառաջ հոն երթայ: Թէոր կուգես անոր հասկըցածն ինչ ըլլալը իմանալ, ժողովէն դուրս ելած միջոցին քովը գնայ եւ հարցուր թէ ի՞նչ եղաւ այսօր, առնելիք պատասխանդ է, « պիտի թագրմ » րէնէսէնէն պիրպիրելի իլէ պիր միւլ ճատելէ իթտիլէր էմմա նէ օլաուզուն ադնամատրմ վէ ճանրմ սրգըւոր ալտրմ եիւրիւլի վերաիմ, պէօյլէլէլէ իշ կէօ րէնէլէլէլէ միլլէթալէ իլէրի կիտէնէլէ վայ պունլարլն պաշնա, եւն » — Բայց հարցուր թէ, իր կարծիքն ի՞նչ է, — գերութիւն — ատի ալ եթէ ըսէ գիտնար դարձեալ հոգ չէր, բայց այդ ալ չըզիտեր խեղճը — ահա այս տեսակ անձանց համար սպասելու է որ՝ մեծագոյն մասի ներկայութեան իրաւունքն ի գործ դրուի:

Կարգայ արձանագրութեան մէջ ներկայ չը գտնուողներուն անունը եւ քննէ ատեն անձնակիւն հանգամանքը, այն ատեն կը համոզուի թէ ո՞ր կարգ անձինքն են ազգին դործերուն արգելք եղողները: Իսկ դալով այն խնդրոյն թէ մեծագոյն մասի իրաւունքը ինչպէս լեզրնելու է. դիտնալու ենք որ մեր պաշտօնեայնէրը վարձեալ չեն որ պատժուին եւ այդ իրաւունքը ի գործ դրուի ստիպմամբ, ուստի ինչպէս որ պաշտօնին վարձը բարդական է, նոյնպէս կրնայ ըլլալ նա եւ անոր պատիժը, այսինքն անմիջապէս հրաժարած սեպել, իր ընտրողներուն ծանուցանելով:

Ուրիշ առթիւ դարձեալ կը խօսինք:

0

Բարձրագոյն Դռնէն այս օրերս ի պատրիարքարան հրամանագիր մը եկաւ, որ գերեզմանատանց վերաբերեալ քանի մը որոշումներ կը պարունակէ, ուստի հարկ համարուեցաւ հրատարակել անոր իմաստը, որ հետեւեալն է, ի տեղեկութիւն:

« Պօլսոյ եւ շրջակայ արուարձանները եղած մզկիթներու եւ եկեղեցեաց բակերը, նաեւ ժողովրդեան բնակած տուններուն մօտ տեղուանքը այսուհետեւ ննջեցեալ թաղելը բոլորովին արգիլուեցաւ, ի բաց առնելով էյսպի գերեզմանոցը, եւս եւ շէյխերը, զանազան ազգաց գլխաւոր եկեղեցականները, յորդոց յորդի շէյխ ըլլալու իրաւունք ստացողները, անոնց ազգականները եւ այլ սոցին նմանները, որոնք իրենց ընտելի ու եկեղեցեաց եւ վանքերից մէջ կարող պիտի ըլլան թաղուիլ »:

Դարձեալ քաղաքին մէջ եղած գերեզմանոցներուն, մզկիթի բակերուն եւ եկեղեցեաց մէջ թաղման տեղ առնելու եւ ծախելու ալ թոյլտուութիւն պիտի չըլլայ, սակայն ասոնց մէջ ի վաղուց յետէ յատկապէս տեղ ունեցող ընտանեաց ննջեցեալները եթէ պատահին, պիտի թաղուին սա պայմանաւ որ կառավարութեան հրաման առնելէ ետեւ՝ փորուելիք գերեզմանները օդ չը բանելու համար քարով եւ աղիւսով աղէկ մը ծածկելու են:

Այն գերեզմանոցները ուր տեղ արդիւրած են ննջեցեալ թաղելը բոլորովին պատ քաշելու են կիւմիւշ սուլի ըսուած տեղը եւ իւսկիւտար նաեւ ասոր պէս տեղուանք գտնուած գերեզմանոցները՝ որոնք հիմակու հիմայ դուրս ձգուած են, ննջեցեալ կրնան թաղուիլ, միայն թէ ասոնց մօտը գտնուած տուններէն շատ հեռի ըլլալու են, եթէ ասոնց մէջ մինչեւ հիմայ պարսպ մնացած տեղեր կան, հոն ալ արգիլուած է ննջեցեալ թաղելը:

Բ. Դուռը իր այս որոշումը կառավարութեան ամէն ճիւղերուն, նմանապէս Պատրիարքարանին ալ հաղորդելէն ետեւ հրաման կրնէ թէ հարկ եղած տեղերուն պատուէր ըլլայ, որպէս զի այս որոշման հակառակ գործողութիւն մը չպատահի:

12 յուլիս 1866

Ի Պատրիարքարանի Հայոց (Կնէ+) Կ. Պօլս:

— . . . Խմբագիր .

Կը խնդրեմ որ՝ Ծիւն Աւարայրի Լրագրի մէջ անկիւն մը շնորհեալ նամակիս:

Մեր թաղական ընկեր Սեբաստացի Նորոգ հանգուցեալ Սեբաստացի մահտեսի Մարգար աղայն, անցեալ շաբթու չորեքշաբթի օր յուլիս 3ին իր մահկանացուն կնքեց:

Յիշեալ մեր սիրելի ընկերը իւր առաքինութենէ շարժեալ մինչեւ անգամ իւր բարերորդ յորդոց եւ թոռանց բարեհաճութեամբ 100 Օսմանեան ոսկի էյիպու Ս. Եղիայի եկեղեցեայն նուիրեց, եւ Բ. Դռնն եւ սրբազան Պատրիարքին հրամանաւ այս Ս. եկեղեցեայն բակը ամփոփուեցաւ նորին հանգուցելոյն մարմինը ի նշան երախտագիտութեան մերոյ:

1868 յուլիս 11

ատենապետ

Թէոփիլէ Պօղոսեան

ատենադպիր

Կարապետ Սաքաեան

Ի՞նչ եղաւ արդեօք Տատեան Պօղոս պէյի Քուսգաբու Մայր եկեղեցեայն մէջ թաղուելուն փոխարէն խօստացուած նուէրին ինքիւրը:

ԳԱՆԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

Յուլիս 15 Սխալ գաղափար . . .	42-30
» 16 Սապահ աշըլտը . . .	42-20
» » Սաաթ 5- . . .	42-25

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Վ Է Ր Թ Է Ր

Հ Ե Ղ Ի Ն Ա Կ Կ Ե Օ Թ Է
ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ Մ. ՄԱՄՈՐԵԱՆ

Զօհնիս Է պարսնի Տեփէան

Աս գիրքը վառվումն գրուած նամակներու շարք մը — սիրահարական պատմութիւն մը — եւ անոր ցաւալի հետեւանքը կը պարունակէ որ տաքարիւն ու վառվումն երիտասարդաց դաս ու սանձ եւ ապագային զանձ կրնժայէ: Ըսածս փորձովս գիրքը կը վկայէ, ուրեմն թող ամեն ոք առնէ ու կարդայ, թէ ճիշդ չէ:

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով:

Թ Շ Ո Ւ Ա Ռ Բ

Միգերապլըյի (Թշուաք) առաջին եւ երկրորդ հատորները տպուած եւ կազմուած եկած է:

Ոոստի արգոյ բաժանորդաց իմաց տրուելէն զկնի, կրինդրուի որ տեղերնին իմաց չտուող բաժանորդները հաճին Չախմախճըլար Եօխուշի Գուլիի խան թիւ 11 Տէտէանց վաճառատունէն ըստանալու:

Ա. Գ. Մ.

Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարանին համար կառավարիչ մը կը ըլլնաւ որ Հայկուրանութեան եւ Գաղղիերէնի բաւական վարժութիւն ունենայ:

Ամէլյաթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքսիզին, աղրեան տիշլէրին վէճալարընը (աղրը) տէֆ ու իզալէ իթմէք, վէ տիշլէրի չըգմըջ օլանլարըն տիշլէրին եւ լըլէրին զահմէթսիզէ թապիի վազ օլունմուշ կիպի, դահմէթ տիգգաթ օլունմա պիլէ անլաշըմամազ իւզրէ, տիշ գօյմաթ վէ տախիի ֆէմտէ վէ չէնէտէքի Եմրազ վէ գուրուշ վէ թէգէլիլի տէնտանա թէտապի իթմէք, վէ տիշլէրի թագիրաթընտան, եանի եւրէլէրնտէ օյնաեքպ, պիր թաղաֆա տէվրիլաթլէրի հալտէ եւրէլէրինէ գօյմազ, վէ տախիի ֆէմէթմիլլէմէքտէ, վէ բասլանմըջ վէ սիեանլանմըջ օլան տիշլէրին բաս վէ քիրլէրինի չըգարըպ, ճէվէրի զաթիսինի թէճալտ իթմէքտէ, վէ աղըն ֆէնա գօգուլարընը իւլան իթմէքտէ վէ աթըն վէ լասթիքտէն զալէթլէ լաթիֆ վէ բանա վէ սալապէթլի վէ խաֆիֆ հէմէք եւ տիլի վազըթտա պիր զարար ու զիեան վէրմէզ ալեա եւրի վէ չըգար գօնուր տիշլէր եարմադտա օլան ֆարիսլ թապիպ տիշլի Մ. Բէլէզ Պէշ-օղլունտա կլավանի սօգաղընտա 2 նիւմէքտա իսքեան իթմէքտէ, վէ ալաֆրանկա դասթ 6 տան 4 է գատաղ կէլէն վէ կիտէնլէրէ ամէլյաթը մէզըլարէնի իճրա իլլէմէքտէ օլուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիլլէմէք

միւրատ իտէնլէր օլուր իտէ, օրատան սիւալ
իթտիրմէլէրի : 24

THE NORTH BRITISH & MERCANTILE
INSURANCE COMPAMY.

Լծարանը Շէմալէ Պրէմիան Է Ընճարար
դայիք սիթուրմա քոմփանիա :

1809 սէնտսինտէ թէշքիլ օլունմուշ :

Սէրմայէ 2,000,000 Ինկիլիզ Լիրա :

Թօրմանը օլան վէ Իրատան հա-
սըլ օլան սէրմայէ 2,687,313 Ինկիլիզ
Լիրա :

Զիյրտէքի իմզա սահիպի պալեա-
տէքի սիկուրթա գումարանտար թարա-
ֆընտան դայէթ ֆայիտէլի շարթար իլէ
եանկընա գարշը սիլիւրթա իթմէեէ մէ-
զունիեթի վար տըր :

Գումարանտա աճէնթօսու

Ուէլէճ Բ . Սոմ :

Գալթատա , Եիւքէք-գալտըրմ-
տա , Գէորդ պէյ խանընտա :

THE LONDON & ORIENTAL STEAM TRANSIT
MARINE INSURANCE OFFICE,

371, LEADENHALL-STREET, LONDON.

JAMES HARTLEY & CO., Managers.

Պահիք սիթուրմա քոմփանիա :

1843 տէ թէշքիլ օլունմուշ :

Զիյրտէքի իմզա սահիպի , իշ պու
գումարանտա թարաֆընտան , իթանպօլ-
տա աճէնթօ նասպ օլունմուշ օլտուղուն-
տան , կերէք մալ վէ կերէք ազճէ իւզէ-
րինէ տէնիզ խասարթընա գարշը էն
ուճուզ ֆիեաթ իլէ , սիկուրթա թութ-
մանտ մէզունիեթի վար տըր :

Գումարանտա աճէնթօսու

Ուէլէճ Բ . Սոմ :

Գալթատա , Եիւքէք-գալտըրմ-
տա Գէորդ պէյ խանընտա :

Կօդատա 107 նիւմէրօլու ժաք Ա-
լէքեան էճգալանէսինտէ , վարշապիա
մէքթէպի թըպպիյէսինտէն չըգմա առգ-
թօր չիլի նամ մէշուր թապիպ հաֆ-
թատա իւշ կիւն եանի բազար իրթէսի,
շարչէմպիզ վէ ճիւմա կիւնլէրի էօյլէն-
տէն ախշամա գատար օթուրուպ , հէր
պիր իլլէթ իչին խայրաթ պազաճագ
տըր :

Պու էճգալանէտէ օգգա իլէ պա-
լըդ եաղը , պիրինճի պէեաղ Ինկիլիզ
մալի օլտուղու հալտէ օգգասը 35 դըշ-
վէ գըրմըզը պալըդ եաղը քէզալիք Ին-
կիլիզ օգգասը 24 դուրուշ , սիեաճ պա-
լըդ եաղը օգգասը 18 դուրուշա վէ սա-
յիր Ինկիլիզ ին վէ Ֆրանսըզըն միւթէ-
պէր ֆատրիգալտընտան կէլիշ հէր նէ-

վի էճգալար էճվէն ֆիեաթլա ֆիւրուլթ
օլունմագտա տըր :

Մատէն սուլարը հէր պիր ճինս վէ
թազէսի , գընաղընա շարապը , քէզա-
լիք էճվէն ֆիեաթ իլէ սաթըլմագտա
տըր :

Կոմիէն քաւարանտա վէճալը քոմփա-
նիալէ , Կարթա յեթաֆա ծանաղաւը Է-
դուր 5-10 ֆարաշ մոնր քանչանիլն :

Սերաստիոյ վարժարանաց ձեռնադու-
թեան եւ Սերաստիոյ մէջ գիշերօթիկ
վարժարանի մը հաստատութեանը համար
յայտնի է որ՝ Պօլիա գոնուոյ Սերաս-
տացիները ընկերութիւն մը կազմած են
Օթանգալ ընկերութիւն անունով եւ այս
ընկերութիւնը ինչպէս որ իր կանոնա-
գրութեանը մէջ հրատարակած է՝ յա-
տուկ ձեռով գգեստ մը ունեցող մէկու մը
ձեռօք գանձանակ մ'ալ պիտի պատցնէ
իր նպատակին դիւրաւ հասնելու համար ,

Այս մասին աւելորդ յորդոր տալ
չենք ուզեր՝ քանզի ի գործն ինքնին ամեն
յորդոր իր մէջը կը պարունակէ :

Այս գործը Անճնուէր ընկերութեան
մէկ արդիւնքն է : Անճնուէր ընկերու-
թիւնը Սերաստացիին կարգալ գրեւ սոր-
վեցաւ , Սերաստացին ալ այսօր իր ա-
պագայն սպասովելու կը ձեռնարկէ գը-
րելու եւ կարգալու միջոցաւ : Բայց ո՞ր
է ստակ — ահա ուզողը դէմդ կեցած
է — տուր որ ստակն ուր ըլլալը հաս-
կըցուի :

Բուսիանըն պաղշիլի վէ գուրօնլու ,
Ավսթրիանըն գուրօնլու , հաքէզա Բը-
րուսիանըն , Իթալեանըն վէ սայիր հէր
նէվի աքսիօնլարը (անա պիլեթի) վէ
բրօմէսլէրի Պաճճէ քարու էմթատա կէօմ
րիւկիւ ճատտէսինտէ Նօ . 26 Ղուկաս ա-
ղա Էրկանեան մաղաղասընտա ֆիրուլթ
օլունմագտա տըր :

Պու տէֆա Ավսթրիա տէվլէթինին
1864 իսթիգրազընըն բիւնդօսու բոււմի
աղօսթօս 20 վէ ալաֆրանկա իյուլ պիր-
տէ չէքիլէճէք օլուպ , բրօմէս պիլեթիթ-
լէրի 30 դուրուշ սիքքէի խալիսէ իլէ ֆի-
րուլթ օլունմագտա տըր վէ ճէման 900
քիշի գաղանճագ օլուպ , իւք չէքիլէն
նոււմէրօսու 200,000 վէ էն ուֆաղը 155
ֆիօրին գաղանճագ տըր :

Մէրգուլ Ղուկաս աղա Էրկանեան
թարաֆընտան սաթըլան պիլեթիթլէրին
իւզէրինտէ գալպ օլմայաճաղընը թէէ-
մին գըլըմըն մանապընտա վէ բրօմէս
պիլեթիթլէրինին չէքիլէճէք կիւնիւնիւ

խասսէթէն պէյան իտիճի իւշ Լիւսնտան
միւրէթթէպ պիր պէյզա մէօշիւր վազ
օլունմուշ տուր :

Պունլարտան զիեատէ մալիւմաթ
ալմագ իսթէյէն վէ գաղանճաղը մէպլաղ
իլէ իսթիգրազ գուրօնլարընըն ազճէսինի
պուրատա սուհուլէթ իլէ էլէ կէշիրմէք
իսթէյէն զէվալթըն , մաղաղայի մէզ-
քիւրէ պույուրմալէրի իչին խասսէթէն
իլան օլունուր :

Վ.Ի.Ն.Ն.Ս. Վ.Ե. ԲՈՒՍԻԱ ԲԻՍԵԳՕԼԱՐԸ

Վիեննանըն հէր նէվի բիւնդօ աղ-
սիօնլարը (անա պիլեթի) վէ բրօմէսլէ-
րի , վէ Բուսիանըն պիրինճի վէ իքինճի
վէ պաղշիլի վէ ֆայիլի իսթիգրազլա-
րը , վէլլաւը Նէմցէ վէ Մօսկօֆ սէհիմ-
լէրինին հէր պիր չէշիտինտէն Ղալաթա-
տա Ղօմիսիօն խանը գարուսու եանըն-
տա Նօ . 16 սարրաֆ Մ . չօրճի ճանէ-
թօ մաղաղասընտա ֆիրուլթ օլունմագ-
տա տըր :

1866 սէնտսինին Բուսիա բիւնդօսու
պու տէֆա բոււմի սեպտեմբերի իպթի-
տասընտա չէքիլէճէք օլուպ , վէ կերէք
անա պիլեթի վէ կերէք բրօմէսլէրի պու-
լունմագտա տըր :

Վիեննատա տալի օգոտոտ 20 տէ
չէքիլէճէք օլուպ , իւք նիւմէրօ 200,000
իքինճիսի 50 պին վէ սայիրէ գաղանճ-
ճաղար տըր :

Պունլարըն տալի անա պիլեթի վէ
բրօմէսլէրի մաճալը մէզքիւրտէ սաթըլ-
մագտա տըր :

Մ . չօրճի ճանէթօ Վիեննանըն հէր
նէվի ֆօնտօ ֆայիլ գուրօնլարընը վէ
քէզալիք հէր նէվի պանգնօթլարընը
սաթըն ալըպ , իսթէնիլտիյի հալտէ
սաթմագտա տալի օլտուղունու իլան ի-
տէր :

Խսկիւտարտա Իճատիյէնին իւ-
թիւնտէ դայէթ կիւզէլ պիր մէվլիտէ ,
պին արշըն միգտարի պիր արսա վար .
սաթըլը , արսանըն եիւզ իւ չօղ օլտու-
ղունտան , 4—5 բարչաեա պէօլիւնէպի-
լիր . իսթէեէն թէքմիլ , եալտա պիր
բարչասընը տալի ալապիլիր : Իզթիգա
իտէն մալիւմաթը զաղէթամըզ եաղը-
խանէսինտէն ալընըր :

ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՄԱՐԿՈՍ ԱՂԱԲԵԿԵԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԻ ՏՊԱՐԱՆԸ
ԲԵՐԱ ՄԵՍ ՓՈՂՈՑ 300-ՕԿՐԱՅ ԱՊՏՈՒԼԱԷ
ԵՂԱՐՏ ԴԻՄՍՅԸ ԹԻՒ 467